

Římské domy a bydlení

Uvážíme-li rozlohu římské říše a velkou etnickou rozrůzněnost jejích oblastí, tak nelze hovořit o jednotném typu staveb. Při cestě po říši bychom narazili na honosné paláce, luxusní letohrádky na venkově, na činžovní domy, prosté domky venkovanů, domy postavené z kamene, domy se zdmi obloženými mramorem či domy se zdmi z pálených cihel.

Dají se určit dva charakteristické znaky obydlí:

- 1) individuální dům, rodinný = DOMUS (*domus, ūs, f.*)
- 2) nájemní byty v činžovních domech = INSULAE (*īnsula, ae, f.*)

Domus

Charakteristickým rysem římského domu byla jeho naprostá uzavřenost před vnějším světem. Fasáda domu byla omítnutá silnou vrstvou omítky na ochranu proti vlhku, nebyla narušena ani okny (jen větrací otvory v poschodí). Obyvatelé si svou potřebu luxusu a pohodlí naplňovali uspořádáním a vybavením vnitřních prostor. Do domu se vcházelo dvoukřídlovými dveřmi z ulice nebo ze zahrady. Otevíral je po zaklepání otrok, který přebýval v přilehlé komůrce. Domovní vchod byl poněkud posunut do nitra domu, čímž se před dveřmi vytvořila malá krytá předsíň – VESTIBULUM (*vestibulum, ī, n.*). Ve vestibulu se každé ráno shromažďovali KLIENTI (*cliēns, entis, m.* = za doby republiky tvořili klienti třídu svobodných Římanů se zmenšenými občanskými právy), aby svého patrona pozdravili a odnesli si svůj denní peníz. Za dveřmi byla krátká chodba vedoucí do ATRIA (*ātrium, īī, n.*). Atrium byla vysoká čtvercová síň se stropem uprostřed otevřeným - tak se dovnitř dostávalo světlo, vzduch, ale i déšť (dešťová voda se shromažďovala v nádrži v podlaze atria). Původně to byla první obytná místnost s krbem (kouř odcházel zmíněným střešním otvorem), později to byla jen reprezentativní místnost, k níž byly přistavěny menší jednoúčelové místnosti: ložnice – CUBICULUM (*cubiculum, ī, n.*), jídelna s lehátko – TRICLINIUM (*triclinium, īī, n.*), salón pána domu – TABLINUM (*tablinum, ī, n.*), zde byly uloženy ve vitrinách posmrtné masky předků.

Insulae

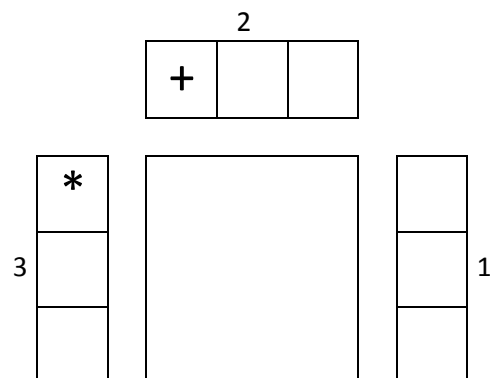
Třípatrové nájemní domy byly v Římě už ve 3. stol. př. Kr. Obyvatelé se sem stěhovali pro nedostatek místa i peněz. Insulae se velmi podobaly našim běžným městským domům, měly balkóny, lodžie a dost oken; celkově byly světlejší než v soukromých domech. Okna – FENESTRAE (*fenestra, ae, f.*) byla bez výplně a proti chladu se uzavírala dřevěnými okenicemi.

Další typy staveb

VILLA URBANA (*vīlla, ae, f.; urbānus, a, um*) – městský dům.

Letohrádky (*vīllae aestīvae*) – přepychová venkovská sídla senátorů.

VILLA RUSTICA (*rūsticus, a, um*) – venkovský dům nebo statek.

Triclinium: U jídelního stolu byla přistavěna tři trojmístná lehátka tak, že strana ke dveřím zůstala volná. 1. *lectus summus*, 2. *lectus medius* (pro nejvýznamnější hosty), 3. *lectus imus*; + označuje čestné místo (*locus cōsulāris*), * místo hostitelovo.